

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО СЕЛСКО СТОПАНСТВО И ИКОНОМИКА
“ХРИСТО БОТЕВ” гр. СВИЛЕНГРАД**

гр. Свиленград, ул. “Ал. Стамболийски” №13, тел. 0379/7-12-82, E-mail pgssi@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ:

ДИРЕКТОР: / инж. Хр. Милушева/

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Настоящата програма е разработена в изпълнение на Стратегията за развитие на ПГССИ „Христо Ботев”, гр. Свиленград за учебната 2024/2025 г. и е утвърдена със Заповед № 266/29.10.2024 г. на директора на училището.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Училищната програма за превенция дела на преждевременно напусналите образователната система е изработена в контекста на „Стратегическа рамка на Национална програма за развитие на Република България: “ България 2020“ и е в съответствие с нейната цел - повишаване жизнения стандарт чрез конкурентоспособно образование и обучение, създаване на условия за качествена заетост и социално включване и гарантиране на достъпно и качествено здравеопазване

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие. Като „ преждевременно напуснали училище“ се определят лицата между 18 и 24 години, завършили едва основно образование или по-ниска образователна степен, и които вече не участват в никаква форма на образование или обучение. „Отпадане от училище“ е отписването от училище на ученик до 18 годишна възраст преди завършване на последния гимназиален клас, ако лицето не е записано в друго училище.

Нашата програма е насочена към осигуряване на успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за ранно напусналите да продължат обучението си с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене.

II. НОРМАТИВНА БАЗА:

1. Национална програма за развитие на РБългария „БЪЛГАРИЯ 2030“
2. Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в РБългария (2021-2030г.)
3. Държавен образователен стандарт за приобщаващо обучение.
4. Закон за предучилищна и училищна образование.
5. Наредба за приобщаващо образование
6. Областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане.

III. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

Осигуряване на равен достъп и подкрепа за развитие и приобщаване в системата на предучилищното възпитание и подготовка и училищното образование на децата и младежите, като предпоставка за равноправно социално включване и пълноценна личностна реализация и участие в развитието на местните общности и страната.

ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

1. Разработване, изпълнение и мониторинг на цялостна и интегрирана политика за намаляване риска от ранното напускане на образователната система чрез целенасочено единно въздействие, създаване на комплекс от мерки и сътрудничество на заинтересованите страни.

2. Идентифициране на рисковите фактори за ранното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях.

3. Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.

4. Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение.

5. Изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност.

6. Създаване на положителни нагласи към учебния процес.

IV. АНАЛИЗ НА ВЪНШНАТА СРЕДА

Разработването и прилагането на цялостни, широкообхватни и ефективни политики за намаляване уязвимостта на рисковите групи са свързани с проучване, анализиране и систематизиране на специфичните причини за преждевременното напускане и набелязване на необходимите мерки за задържане в училище. Заедно с това е необходимо осигуряването на единна и надеждна база данни и осъществяването на политики, съобразно специфичните предизвикателства на различните равнища – областно, общинско и училищно. Прилагане на индивидуален подход към всеки отделен случай на преждеременно напускане.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

А: Икономически причини

Безработицата, ниските доходи, пониженият жизнен стандарт и бедността поставят много ученици в условия, водещи до повишен риск от отпадане от училище. В резултат на финансовите и икономически затруднения много от тях са принудени да помагат на семействата си, което води до нарушаване на участието им в учебния процес.

Б: Социални причини

Свързват се с родителска незаинтересованост, противоречия, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност или ниско образование на родителите, непълни семейства, деца и ученици в риск от извършване на противообществени прояви, ученици с поведение, което е трудно или е в конфликт със закона, домашно насилие, незачитане правото на избор на децата, налагането на строги наказания.

В: Образователни причини

Обхващат широк кръг проблеми: трудности в усвояването на учебното съдържание, слабости в методиката на преподаване и в организацията на обучението.

Образователните причини са свързани и с начина на оценяване, квалификацията на учителите, навиците за учене, негативни нагласи на участниците в образователно-възпитателния процес и липсата на мотивация, качеството на учебниците. Големият брой отсъствия, липсата на достатъчно ефективна система за контрол върху начина на воденето и отчитането им, влошената дисциплина, насилието и агресията в училище и ниските образователни резултати са причини от вътрешните училищни процеси.

Г: Етнокултурни причини

Етнокултурното многообразие в съвременната българска образователна система се изразява в специфичните етнически, религиозни и езикови измерения. Силно действащите вътрешногрупови норми и натискът на етнокултурните традиции сред уязвими етнически общности и групи предопределят специфичните причини за преждевременното напускане на училище: отсъствие на познавателна мотивация, ниска степен на готовност за училище, липса на мотивация на родителите за получаване на образование от децата им и др.

Д: Институционални причини

Като такива могат да се определят недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище и недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане, задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система.

Е: Причини, свързани със здравния статус

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на учениците със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на детските градини и училищата за приобщаване на тези ученици. Тук се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

Изводи:

Отсъствието на учениците от час и отпадането им от системата е във фокуса на новата визия на министерството на образованието и науката за училищно образование. В политиките и мерките за предотвратяване на преждевременното напускане на училище и за повторна интеграция на учениците съществуват четири основни проблема, чието преодоляване определя стратегическия успех. Това са:

- Признание на проблема и решимост, на първо място, той да се предотврати, а след това преждеременно напусналите да бъдат повторно интегриране в образованието.
- Проява на творчество, новаторство, гъвкавост и желание за промяна отстрана на педагогическите специалисти и учениците при решаване на индивидуалните проблеми, пред които са изправени преждеременно напускащите училище и младежи в риск.
- Проява на активно и мотивирано отношение към образованието от педагогическите специалисти и учениците при формиране на знания, умения и отношения в българското училище.
- Приоритетно стратегическо планиране и провеждане на политики, ориентирани към предоставяне на услуги и осигуряване на подходяща и ефективна подкрепа за преждеременно напусналите училище и за онези, които работят с тях.

V. АНАЛИЗ НА ВЪТРЕШНАТА СРЕДА

1. Идентификация на проблема

Отпадането на ученици от училище е не само социален, но и педагогически проблем. Причините за това са комплексни. Корените на това явление трябва да се търсят, от една страна, в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда. Анализирайки проблема, констатирахме, че учениците са в училище, но поради липса на интерес или слаби постижения в учебните занятия, допускат неизвинени отсъствия. Тези ученици са включени в дейности по обща подкрепа, с цел приобщаването им към училищната среда, което има за цел да ги извади от групата на застрашените от отпадане ученици.

2. Анализ на ситуацията

Напуснали по причини	Учебна 2020-2021 година	Учебна 2021-2022 година	Учебна 2022-2023 година	Учебна 2023-2024 година
1. Заминали в чужбина.	4	2	8	5
2. Преминали в самостоятелна форма.	15	13	18	26
3. Преместени в други училища и напуснали по социални причини.	2	14	3	4
4. Придошли от други училища			10	8
Общо:	21	29	39	43

От по-горе посочените данни е видно, че през последните години нараства броя на учениците насочили се от дневна в самостоятелна форма на обучение. Като основна причина за това учениците посочват финансовите затруднения на семейството. Наблюдава се неблагоприятната тенденция за нарастване делът на учениците, които напускат училище поради семейни и социални причини или преместват местожителството си поради финансови проблеми. Забелязва се едно постоянно движение на учениците.

SWOT-АНАЛИЗ

	Силни страни	Слаби страни
Вътрешна среда	<ul style="list-style-type: none"> • Квалифицирани учители. • Извънкласни дейности. • Възможности за изява. 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатъчна активност на взаимодействието „училище-родители”

	<ul style="list-style-type: none"> • Създаване на приятелска среда. • Работа по проекти. 	<ul style="list-style-type: none"> • Не изцяло модернизирана материално техническа база
Външна среда	Възможности	Опасности
	<ul style="list-style-type: none"> • Кандидатстване по различни програми, насочени към финансиране на превантивни по отношение на отпадането дейности. • Ранно идентифициране на децата в риск. • Нови форми за по-обхватно ангажиране на родителите. • Обучение на педагогическия екип да идентифицира и решава социалните, образователните, поведенческите и други проблеми, които поставят децата в риск за отпадане от училище. • Разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми за мотивиране и задържане на учениците, консултиране, професионално ориентиране и активна работа със семействата. • Поддържане на база данни за всеки застрашен ученик. • Разширяване на връзките с извънучилищните институции. 	<ul style="list-style-type: none"> • Недостатъчно грижи и заинтересованост от страна на родителите. • Липса на ефективни санкции за родителите. • Нисък жизнен стандарт на част от населението.

VI. МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ

Мерки за реализиране на програмата	Ангажирани лица	Срок за изпълнение	Индикатори	Резултати
1. Актуализиране на стратегиите за развитие на училище				
1.1. Актуализиране на програмата за превенция на ранното напускане на училище.	Директор, комисия	13.09.2024г.		
2. План за действие				
2.1. Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците.	Пом.директор УД, класни ръководители, педагог. съветник	2024-2025г.	Брой неизвинени и извинени отсъствия. Брой преместени ученици.	Намаляване броя на неизвинените отсъствия.
3. Своевременно идентифициране на признаците за изоставане в усвояването на училищния материал и застрашеност от отпадане.				
3.1. Изготвяне на ежемесечни отчети от класните ръководители за броя на отсъствията и причините, поради които учениците отсъстват.	класни ръководители, ЗДУД, Директор	постоянен	Брой отсъствия	Намаляване броя на отсъствията
3.2. Изработване и ежегодно актуализиране на регистър на застрашените от отпадане ученици.	Педагогически съветник и кл. р-ли	постоянен	Брой застрашени ученици	Намаляване броя на застрашените ученици.
3.3. Извършване на ефективна диференцирана работа с учениците с намалена успеваемост. Изработване на индивидуален тематичен план и календарен график за преодоляване на изоставянето.	Учители	постоянен	Умение за работа в екип.	Формиране на умение за организираност и последователност в усвояването на учебното съдържание
4. Включване на застрашените от отпадане ученици в училищни, извънкласни и извънучилищни дейности.				
4.1. Провеждане на ежеседмични заседания на ученическия парламент за решаване на текущи въпроси и	Педагогически съветник и УС	постоянен	Проява на толерантност към различни или противополож	Мотивиране на учениците за формиране на умения за вземане на

вземане на решения.			ни становища.	решения.
4.2 Включване на тези ученици в отбелязването на национални празници.	Учители по история и цивилизация и бълг. език и литература	Постоянен 2024/2025г.	Представя в синтезиран вид информация за различни исторически личности.	Мотивация за участие в честване на Национални празници и формиране на гражданско самосъзнание .
4.3.Включване в глобалната инициатива за борба срещу насилието в училище. Отбелязване на Международния ден на толерантността и Международния ден за борба с насилието.	Ученически съвет, педагог. съветник	Ноември 2024г.	Проявява критичност и възискателност към себе си и другите. Съпричастност .	Формиране на емоционална интелигентност.
4.4. Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем. Здравно образование и възпитание – лекции, беседи, семинари свързани с обучението на учениците по: наркомания,алкохол, тютюнопушене, сексуално образование и предпазване от СПИН.	Гост- лектори, педагогически съветник, мед. лице, класни ръководители	постоянен 2024-2025 г.	Обща и социална отговорност.	Формиране на съпричастност. Информираност по актуални проблеми. Гражданска позиция .
4.5. Организиране на благотворителни и дарителски кампании .	Ученически съвет, учители, педагогически съветник.	Постоянен 2024/2025г.	Проявява милосърдие, състрадателност.	Изграждане на личностни качества.
4.6 Организиране и осъществяване на Ден на розовата фланелка. Международен ден отразяващ непримиримостта към агресията и насилието в училище.	Ученически съвет и педагогически съветник	Февруари 2025 г	Обща и социална отговорност	Формиране на емоционална интелигентност и съпричастност .
4.7 Настоящност от ученици с изявен авторитет над	Кл. р-ли, педагог. съветник	постоянен	Сътрудничество-во между ученици.	Ефективно взаимодействие,

застрашени от отпадане ученици.			Възлагане на отговорни индивидуални задачи на ученици, за да се почувстват значими .	изграждащи уважение, липса на дискриминация и създаване на комфорт в междуличностните отношения.
4.8 Седмица на Европа .	Педагог. съветник, ученически съвет	май 2025г.	Изграждане на позитивна самооценка	Споделяне на опит, мнения и решения на проблеми.
4.9. Развиване на силните страни на личността чрез индивидуална работа с учениците или включването им в групи за извънкласни и извънучилищни дейности. Осигуряване на публични изяви на учениците с изявени дарби.	Ръководители на клубове и секции	постоянен	Личностни качества	Развиване на силните страни на личността
5. Осъществяване на ефективен диалог между училището и семействата на застрашените от отпадане ученици.				
5.1 Въвеждане на алтернативи на традиционната родителска среща.	Ръководство	постоянен	Интерес от страна на родителите	Активно участие на родителите и ефективен диалог.
5.2 Обсъждане на здравословното състояние на учениците. Обсъждане на проблеми в образователно-възпитателния процес.	Директор, зам. директор, кл. р-ли, педагогически съветник, медицинско лице	постоянен	Здравословно състояние, възпитателен процес, образователен процес	Създаване на условия за по-здравословен начин на живот.
5.4 Засилване на контрола върху отсъствията и своевременно информиране на родителите.	Класни ръководители	постоянен	Мотивиране на учениците за траен интерес към учебното съдържание.	Задържане на децата в училище чрез ефективно взаимодействие с родителите.

VII. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ:

- Приложен единен комплекс от политики, планове и мерки на училищно ниво, съответстващи на националните и основаващи се на системно наблюдение, анализ, оценка, редовна отчетност и прозрачност, от които да произтичат коригиращи действия, развиване на ресурси и насочване на въздействието, съобразно установените потребности.

- Максимален брой родители привлечени на страната на образователния процес.
- Повишено самочувствие на учениците,
- Успешно адаптиране към училищната среда,
- Максимален брой ученици , потърсили и получили обща и допълнителна подкрепа
 - Увеличаван брой ученици, включени в извънучилищни дейности
 - Липса на тежест на учениците и запазване числения състав на паралелките
 - Мотивирани и заинтересовани от учебния процес ученици.
 - Постигнати по-високи образователни резултати от учениците.

За изпълнението на програмата от съществено значение е сътрудничеството с всички пряко ангажирани институции и неправителствения сектор . Всички участници в образователно-възпитателния процес /семејство, училище, институции, НПО/ трябва да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигането на поставените цели.

Мерките и изпълнението на дейностите ще способстват за реализирането на основните цели и приоритетни направления, залегнали в Програма за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система.

Настоящата програма за превенция на ранното напускане на училище е изготвена на основание чл.263, ал1, т.8 от Закона за предучилищно и училищно образование и Стратегията за развитие /2024-2029/ на ПГССИ „Христо Ботев“.

Всяка учебна година тя се актуализира.